

25 frs.

ГРОМАДА

COLLECTION
BI-MENSUELLE

EDITIONS FRANCO-UKRAINIENNES
FONDATEUR S SOZONTIV

ВИХОДИТЬ
ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ

N° 12

ДРУГЕ ЧИСЛО ЧЕРВНЯ 1948

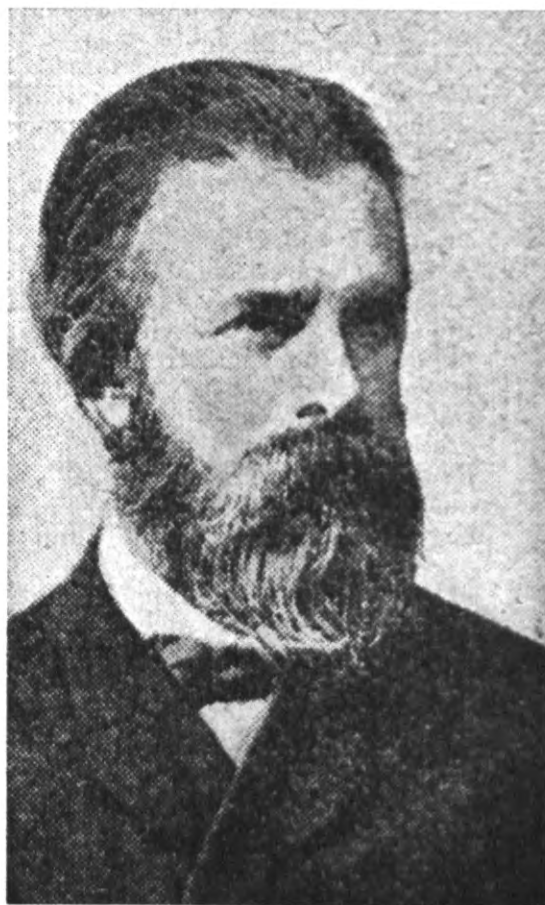
ГРОМАДА

ПРОБЛЕМИ
ГРОМАДСЬКОГО
ЖИТТЯ

ВИДАВЕЦЬ І ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
ІНЖ. С. СОЗОНТІВ

ADRESSE : HROMADA

5, RUE GASNIER GUY, PARIS XX.

МИХАЙЛО ДРАГОМАНІВ

(1841 - 1895)

ПЕРЕДПЛАТА :	КВАРТАЛЬНО	150 фр.
	ПІВРІЧНО	270 фр.
С. С. PARIS 565.800	НА РІК	500 фр.

MICHEL DRAGOMANIV

(1841 - 1895)

Il y a 70 ans, en 1878, à Genève, parut pour la première fois un recueil ukrainien « Hromada » dont Michel Dragomaniv était le rédacteur.

Comme il arrive fréquemment dans les publications d'émigrés, la personnalité du rédacteur joua un rôle prépondérant dans la formation du caractère de ce recueil.

La publication de « Hromada » a été un chaînon dans l'activité de Michel Dragomaniv, déjà commencée en Ukraine.

Michel Dragomaniv, originaire de Hadiatch (province de Poltava), était professeur à l'Université de Kiev. Ayant un caractère nettement opposé à la dictature et au centralisme impérialiste russe, Michel Dragomaniv a pris une part très active dans la vie de la « Société (Hromada) ukrainienne à Kiev » — association clandestine des patriotes ukrainiens de la deuxième moitié du XIXe siècle, dans un temps où une opposition ouverte au régime tsariste était impossible.

Il serait utile de rappeler que ce fut à cette époque que Pierre Valouieff, Ministre de l'Intérieur de l'Empire Russe, signa une circulaire secrète (20. VII. 1863) interdisant la publication de livres populaires ukrainiens, de manuels scolaires et même de livres religieux en langue ukrainienne. L'expression employée dans cette circulaire, notamment : « La langue petite-russienne (ukrainienne) n'a jamais existé, n'existe pas et n'existera jamais », fut très répandue par la suite.

Plus tard, en 1876, parut le fameux ukaze interdisant la langue ukrainienne imprimé dans les limites de l'Empire Russe.

Rien d'étonnant que dans de telles

circonstances, par un décret du tsar Alexandre II, Michel Dragomaniv fut démis de son poste à l'Université de Kiev à cause de son « séparatisme ukrainien ». Il s'expatria avec l'intention de continuer son activité à l'étranger.

À Vienne, il fit paraître un livre « Sur la question de la littérature ukrainienne — Panslavisme, pan-russisme, panmalorusisme (panukrainisme) », protestant contre les ordres du tsar interdisant le développement de la littérature ukrainienne.

Sa deuxième protestation à ce sujet fut une conférence qu'il fit à Paris au Congrès International Littéraire sur la « Littérature ukrainienne proscrite par le gouvernement russe » (1876).

Le retour dans sa patrie sous le régime des tsars lui était impossible, aussi resta-t-il un émigré politique jusqu'à la fin de ses jours. Étant un savant très éminent, il fut professeur à l'Université de Sofia en Bulgarie.

Il a laissé après soi un important héritage littéraire touchant plusieurs branches (histoire, ethnologie, politique etc., etc...).

Si nous rappelons aujourd'hui sa mémoire, ce n'est pas que nous le considérons comme un homme infailible, mais parce qu'en son temps (principalement — à la fin du XIXe et au début du XXe ss.), lui et ses œuvres eurent une influence extrêmement grande sur la vie intellectuelle de l'Ukraine. La connaissance de ses œuvres est nécessaire pour comprendre à fond la question ukrainienne actuelle. Nous lui sommes également reconnaissants, car il fut un des principaux propagateurs de la pensée ukrainienne libre en Europe occidentale.

КОМУНІКАТ

Дня 10 червня 1948 р. українські політичні партії й організації, а саме : 1. Українське Національно-Демократичне Об'єднання, 2. Українська Соціалістично - Радикальна Партія, 3. Українська Соціал-демократична Робітнича Партія, 4. Українська Партія Соціалістів-Револьюціонерів, 5. Українська Револьюційно - Демократична Партія, 6. Український Національно - Держав-

ний Союз, 7. Організація Українських Націоналістів, 8. Організація Українських Націоналістів - Револьюціонерів — підписали статут Української Національної Ради.

Таким чином перелічені партії визнали, що всі державноправні prerogative верховного державного органу українського народу належать єдино державному центрові Української Народньої Республіки.

Підготовча Комісія для організації Української Національної Ради.

(Комунікат цей передруковуємо за українською пресою в Німеччині)

Ми безмірно раді тому, що представники наших головних політичних партій зуміли знайти спільну мову і, підписуючи статут Української Національної Ради, виявили тим нашу політичну зрілість. Підготовка до створення цієї Національної Ради тривала дуже довго, іноді здавалося, що справа безнадійна; навіть в останній хвилині появилися були голоси, які, можна було думати, підрізували в корені таку ініціативу — а все таки був

зроблений великий крок вперед. Значить ми не змарнували нашого дотеперішнього побуту на еміграції, ми зуміли зговоритись у найважливішій справі, а саме в справі одностайного захисту політичних прав нашого народу.

Нам не лишається нічого іншого як висловити щиро серце побажання, щоб якнайскоріше дійшло до остаточного оформлення цієї нашої Української Національної Ради, бо завдання перед нею справді велике.

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ МИКОЛА ШАПОВАЛ

У п'ятницю 25 цього червня в Селонкурі помер генерал української армії М. Шаповал, видатний український громадський і військовий діяч. Похорон, на якому були присутні понад 250 чел., відбувся в понеділок 28. VI на Селонкурському кладовищі. З Парижу на похорон прибули голова Української Громадської Опіки, п. інж. С. Созонтов

та голова паризької православної парафії, п. Василів. Заупокійну службу правив парафіяльний священник Української Православної Церкви в Парижі, о. Кирило разом з п. Ол. Чехівським, що виконував обов'язки дяка.

В наступному числі «Громади» напишемо докладніше про особу покійного генерала.

ЗА ГРОМАДСЬКУ ЗОРГАНІЗОВАНІСТЬ НАШОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Різно можна пояснювати той факт, що немає й нині ще серед зорганізованого людства незалежної Української Держави. Можна це виправдувати тією обставиною, що загарбницькі сусіди України не дають нашому народові стати на власні ноги, бо хочуть якнайдовше експлуатувати природні багатства України й навіть її робочу силу. З другого боку можна б і нас самих обвинувачувати в недостатньому виконанні обов'язку для захисту своєї батьківщини. Можна знайти багато аргументів для підтримання і першої, і другої тези.

До часу другої світової війни нам було дуже прикро відповідати на питання : Чому ви не маєте своєї держави? Бо виправдання, що, мовляв, у Радянському Союзі панує терор, нікого не переконували. Нас вважали попросту за нездатних, незрілих до самостійного державного життя. Нині цей давній аргумент вже у великій мірі переконує. Бо всі бачать, що не тільки ми, але й інші, донедавна незалежні, народи не можуть опертися радянському теророві. Як ми добре знаємо, аргумент цей вповні цінний у відношенні до мадярів, поляків, чехів і т. д., але до нас його пристосовують тільки дуже обережно, з певним страхом, щоб не посунутись задалеко. Проте теперішній момент є для нас дуже сприятливий, щоб потрапити в коло тих народів, що заслуговують за світовою громадською думкою на власну державність. Але для цього ми повинні зробити все, що є в нашій спроможності, — в чому радянський терор нам безпосередньо не перешкоджає.

Ми говоримо, що не маємо самостійної держави, бо ми не в силі опертися радянському теророві. — Згода! — Але що ми подамо на виправдання тієї прикрої дійсності, що й донині немає *центральної* гро-

мадської організації, яка б репрезентувала цілу українську еміграцію? Адже ми живемо у вільному світі, маємо повне право її створити і не менші до того можливості, ніж усі інші народи. Ми її конче потребуємо, а проте й донині її не створили.

Практичною передумовою створення Центральної Української Еміграційної Організації є існування континентальних українських організацій громадського характеру таких, як Панамериканська українська організація, Європейська українська організація, може ще й Азіатська. Але передумовою створення цих континентальних організацій є існування крайових центральних організацій. А як же це тяжко! От, напр., гостинна французька влада пішла нам цілковито назустріч і затвердила статут Української Громадської Опіки як центральної української організації у Франції; отже маємо повну можливість законно діяти; проте цей шанс не є ще використаний як слід.

Існують на терені Франції різні організації, робітничі, вояцькі, просвітні, релігійного характеру і т. д. Одні чисельно більші, другі менші. Це все добре, але не забуваймо, — що не всі українці є робітники, поміж них є фермери, комерсанти, самостійні ремісники і т. д.; що не всі українці є православні чи католики, а є серед нас ще люди інших віровизнань; — що не всі українці були колись вояками, значить не всім є місце в товаристві бувших вояків; — що не всі українці визнають якусь певну ідеологію чи партійну програму, значить не всім є місце в цього роду організаціях і т. д. і т. д.

Значить: повне моральне право на репрезентацію цілої української еміграції у Франції може мати тільки така організація, до якої увійдуть,

чи можуть увійти, всі українські організації громадського характеру. А така є нині самотньо і виключно Українська Громадська Опіка.

Можна не погоджуватись з тими чи іншими настановами управи УГО, можна від неї вимагати того чи іншого, можна врешті бажати персональних змін в управі, але це повинно бути зроблене легальними засобами, а крім того це повинно бути зроблене *в ім'я добра цілої української еміграції*; — в жоднім разі не повинно бути спроби захоплення управи такої центральної української організації однією групою людей під тим претекстом, що, мовляв, їх організація найчисленніша. *Управа УГО мусить відзеркалювати всі течії, мусить репрезентувати всі організації*, бо тільки тоді вона зможе діяти для добра і в ім'я цілої української еміграційної колонії з повним успіхом.

Взаємну нетерпимість, яка примушує одних українців відмовлятися від співпраці, бо, мовляв, там є інші українці, їх протиставники, можна пояснювати в різний спосіб, але позитивне явище це не є.

Добре, якщо існують численні українські організації, але дуже недобре, якщо деякі з них і донині не увійшли до Української Громадської Опіки і не координують своєї роботи з загальним для добра цілої

української колонії у Франції.

Чого ж вони чекають? — Аж поки стануть настільки сильні, що зможуть накинати свою волю іншим? До чого ж це веде?

Пригадуються слова Івана Франка: «Як пастирі вовками стануть, треба вівцям пастися самим». Прикро воно думати, що це взагалі можливе. Невже провідні люди не зможуть самі домовитися? Невже може постати потреба звертатися аж до найширшого еміграційного загалу за безпосередньою інтервенцією в цій справі?

Труднощі в розбудові Української Громадської Опіки, що є центральною українською інституцією у Франції, є справді великі, але ми віримо, що здоровий дух переможе, що найширші кола української колонії у Франції так сильно впливатимуть на провідні кола своїх організацій, які ще недостатньо або взагалі не співпрацюють з українською централею у Франції, що дехто буде змушений зректися своїх може надто великих провідницьких амбіцій та піде врешті разом з цілою українською еміграційною громадою.

І це дасть змогу прикласти всіх зусиль безпосередньо до реальних завдань, а саме до творення європейської та, врешті, світової української еміграційної централі.

Ол. ЯРИМОВИЧ

Посол Антін Глинка захищає українських скитальців

31 травня 1948 р. п. А. Глинка виголосив у канадійському парламенті велику промову на тему: «Що зробили демократичні держави у справі розв'язання питання скитальців». Нижче подаємо витяги з цієї промови.

Це вже сьомий раз протягом останніх трьох літ я встаю, щоб говорити про справу скитальців та втікачів. Роблю це тому, бо знаю, що скитальці, в їх теперішньому положенні, не мають змоги самі говорити за себе.

Почавши від Д-дня, тобто від часу висадки на берегах Нормандії в червні 1944 р. і досі, політика Заходу полягала на репатріації скитальців до місць їх народження.

У виконванні програми репатріа-

ції УНРРА та ІРО вживали та вживають кількох метод. Першою методою була примусова репатріація. Протягом більше року по закінченні війни в Європі, репатріацію переводжено всякими способами, включно до примусу.

Другою методою, вживаною у зв'язку з репатріацією великого числа безборонних та нещасливих скитальців, було приватне порозуміння між репатріаційними урядниками СРСР та деякими директорами таборів чи областей. Згідно цієї методи директор вчасно зникав з табору, коли приїжджала советська репатріаційна комісія. З допомогою зброї советські офіцери зганяли певне число скитальців, ладували їх на авто і тільки їх і бачено.

Третя метода це та, яку ще й досі вживають. Згідно цієї методи, дається дозвіл советським репатріаційним урядникам провадити в таборах «агітаційну кампанію». Це робиться за посередництва літератури, яка вихвалює «щасливе життя» під комуністичною владою.

Четверта метода полягає на так званій «добровільній репатріації» з примусу. Згідно цієї методи зменшують харчові приділи нижче рівня нормального потребування калорій на особу. Другий крок в цьому процесі, який вживається в деяких областях, це переміщення скитальців з одного табору до другого, кілька разів протягом року. Видається наказ переселити мешканців одного табору до другого, щоб заломити їх морально. По такому зменшенні пайків їжі та по таких переносинах із табору до табору, обіцяють тим, що зголосяться до репатріації, кращі пайки та кращий одяг.

Вживання хліба як принади, щоб віддати голодних, пригнічених, нещасних і безборонних християн у кігті тиранських і безбожницьких режимів, залишиться гидкою плямою на совісті Заходу протягом багатьох майбутніх поколінь.

Другою проблемою справи ски-

тальців є питання про опіку й утримання їх до моменту переселення.

Журнал «Ворлд Репорт» писав, що 94 відсотки всього бюджету УНРРА складаються з коштів, приділених від Сполучених Штатів Америки, Великобританії та Канади.

УНРРА і Підготовчій Комісії ІРО треба дякувати за багато речей, які вони зробили. Підготовча Комісія ІРО зробила за останні місяці деякі кроки, які можна вважати початком дійсної розв'язки питання переселення. Минулого року багато скитальців виїхало до Великої Британії, Бельгії, Голландії, Франції, Канади, Сполучених Штатів Америки, Південної Африки, Австралії, Швейцарії, Гватемали, Аргентини, Бразилії, Болівії, Чиле, Колумбії, Еквадору, Парагваю, Перу і Венесуели.

Покищо Сполучені Штати Америки не видали окремих законів допускати скитальців. Вони однаке прийняли певну кількість скитальців на основі вже існуючих американських законів, тобто системи квести. Канада зробила початок, допускаючи сюди скитальців як поселенців.

Проте треба полегшити теперішні приписи відносно здоров'я, які були, очевидно, зложені для передвоєнного періоду й які не беруть до уваги гуманітарного погляду на бездержавних людей, що є жертвами війни й комунізму.

Число скитальців, відкинутих іміграційними комісіями, яке виносить від 20 до 56 відсотків, є завелике, коли гуманітарність взагалі відіграє якунебудь роллю в цій справі.

Суворі вимоги відносно здоров'я розбивають родини або відбирають їм охоту до виїзду. Тому треба б взяти під увагу полегшення приписів здоров'я для осіб, що є членами родин, щоб сильніші могли помагати слабшим і щоб праця одних членів родини врівноважувала брак спроможности в інших.

Підготовча комісія ІРО видала 5 січня цього року постанову щодо допомоги на переїзд для груп, а також

для поодиноких імігрантів. Однак загал заінтересованих людей не знає нічого про це рішення, хоч воно є надзвичайно важливе для тих, що не можуть оплатити переїзду своїх родичів.

«Нью Йорк Таймс» з дня 5 травня 1948, під заголовком: «Закидає державам фарисейство в справі скитальців», пише :

«Вільям Геллам Так, із Сполучених Штатів, ексекутивний секретар Підготовчої Комісії ІРО, сьогодні одверто закинув фарисейство й брак милосердя урядам, що взяли на себе обов'язок розв'язати проблему скитальців після другої світової війни. Він промовляв на вступному засіданні шостих зборів комісії.

«Питання скитальців ніхто не розв'язує», сказав п. В. Так, представникам урядів. «Його не розв'язують тому, що нам бракує забагато речей : грошей, часу, пароплавів, а перш за все християнського милосердя поміж націями».

Промовляючи більш одверто про цю справу, ніж це посмів зробити будь-який інший міжнародний урядовець перед тим, п. В. Так закинув урядам, що вони дивляться навічачів як на певну кількість робочого матеріалу, нехтуючи людський бік справи й дивлячися дуже короткозоро на наслідки свого теперішнього поведіння.

«Ті уряди, що створили нашу конституцію», сказав п. В. Так, «дозволили собі люксус високomorального становища. Вони заявили, що ніякий утікач, який боїться повернутися до рідного краю, не сміє бути до цього примушений. Вони однак не заплатили ціни, якої вимагає становище, що вони його зайняли».

Пан В. Так признав, що урядовці організації для скитальців дуже зажурані впливом німецької пропаганди на політику урядів, які є членами ІРО. Він сказав, що за цей час зросла ворожнеча поміж німцями та їх жертвами. З боку німців «зросли теж засоби для висловлювання тієї ворожнечі», сказав він,

додаючи, що німці змальовують скитальців, як непевний елемент. «Цифри показують, що скитальці більше шанують закони, ніж решта населення».

П. посол Глінка закінчив свою промову короткою цитатою із журналу «Лайф» про політичний азиль для бездержавних осіб :

«Ми мали колись у цьому краю, подібно як у наших справжніх союзників, велику й славу традицію політичного азилу. Комуніст Троцький, наприклад, був дуже щасливий, коли міг втекти з царської Росії до Нью-Йорку. Однак, уявіть собі, що сьогоднішня — советська — Росія не визнає права азилу й плямує своїх власних утікачів, як зрадників, що заслуговують на кару смерті, за винятком хіба тих «приятелів робочої класи», що мусять утікати з-за кордону назад до Советського Союзу..

Ми повинні дати добрий приклад і дати азиль якійсь частині того мільйона людей, що втекли від комунізму. Від щирого серця, ради Господа Бога, випустімо тих людей з їх кліток. І спровадьмо сюди тих, що хочуть до нас прибути».

Наведені вище уривки з промови посла Антона Глинки в Канадському парламенті показують як наполегливо і твердо обстоюють правдиві демократи справу найбільшої кривди людині в історії людства — справу жертв останньої війни, що потребують права азилу, праці й хліба. Окупант нашої країни вживає всіх можливих і неможливих заходів, аби тільки скомпромітувати скитальців і зірвати влаштування їм нормального людського життя. Однак правда попри все виходить назовні. І в цьому велика заслуга також і п. Антона Глинки.

Крім своїх виступів у парламенті, п. Глінка часто промовляє в обороні скитальців на численних сходинах канадійських українців.

Ми певні, що українські скитальці довго відчуватимуть вдячність до п. посла Глинки за цю його велику роботу.

Й. Е. ІВАН БУЧКО

Апостольський Візитатор Українців у Західній Європі

ВІДВІДАВ АВСТРІЮ

Й. Е. Єпископ д-р Іван Бучко, Апостольський Візитатор Українців у Західній Європі, перебував протягом тижня (7-15 червня 1948) на австрійській території, щоб серед української еміграції в Австрії продовжувати ту саму місію, що її провадить Й. Е. впродовж трьох місяців на терені Німеччини: візитацію українсько-католицької Церкви, відвідини всіх її вірних та взагалі всіх українських скитальців.

Для того, щоб мати змогу відвідати за такий короткий час всі найважливіші обласні осередки скупчення української еміграції в Австрії, Й. Е. Преосвящений мусів невпинно бути в дорозі, щодня відправляти молебни й архієрейські богослуження та брати участь у святах, що їх улаштовували на його честь.

Й. Е. розпочав свою подорож з Горішньої Австрії. 8 червня ц. р. він відправив молебен в Лінці. Після проповіді, проголошеної у церкві, Й. Е. відвідав організацію «Харітас», де відбулася зустріч з членами Обл. Осередку та представниками повітових осередків; під час цієї зустрічі Владика інформували про стан життя й працю українських емігрантів у Горішній Австрії.

Того самого дня Владика виїхав до Грацу (Штірія), куди прибув пізно вночі. Наступного дня (9. VI) він відправив Архієрейську Службу Божу з проповіддю. Того ж дня виїхав до Вілляху. 10. VI Владика відвідав табір Ст. Мартін, де відправив на майдані Архієрейську Службу Божу й виголосив зворушливу проповідь. По обіді того дня він виїхав до Зальцбургу. У мана-

стирській церкві (табір знаходиться на терені єзуїтського монастиря) Владика відправив молебен з проповіддю, а другого дня відбулася на майдані Архієрейська Служба Божа з участю численного духовництва, що прибуло з усієї американської зони в Австрії; після Служби Владика виголосив довгу й піднесену проповідь.

Пізніше, на тому ж таки майдані, Владика приймав офіційні привітання. Це було центральне свято на всю Австрію. Владика вітали делегати від духовництва в Австрії, від українського громадянства в Австрії, від бюро ЗУАУЕ, від Міжтабрової Ради й цілої низки зосереджених у ній організацій, від шкілництва та організацій молоді. Всі делегати передали Владиці меморіяли, а Владика в безпосередній розмові з ними цікавився станом праці установ.

12. VI. Владика відвідав латинського Архієпископа д-ра А. Рорахера, і того ж таки дня виїхав до Тіролю. 13 червня, в неділю, перебуваючи в Інсбруку, Владика відправив Архієрейську Службу у храмі Св. Миколи; під час цієї служби чудово співав хор «Ватра» під орудою Л. Туркевича. У церкві були присутні чужинці — представники французької влади, ректор університету та інші. Попівдні відбулася зустріч Владика з громадянством у залі Музікфайр'у. Тут його вітали о. дек. Ю. Гірняк, делегат Укр. Секції Суспільної Служби ДП на Тіроль, делегації всіх укр. культурних і гуманітарних організацій Інсбруку з президією УЦДОА на чолі. Як і скрізь, Владика цікавився докладними відомостями про всі ор-

ганізації. Привітання української молоді й дітвори особливо зворушили Владика.

Другого дня Владика відвідав генерала Вуазара, як представника загальної аліантської влади, Ляндсгавпмана на край Тіроль, д-ра Вайсгаттеруа та бургомістра Інсбрука, д-ра Мельцера. Після цих відвідин у домівці УЦДОА відбулася конференція, що тривала понад дві години.

Надвечір Владика виїхав до Ляндеку, де його вітали так само врочисто як і скрізь; у таборовій церкві Владика відправив молебен і виголосив проповідь, а ввечері був присутній на врочистій Академії.

15 червня перед полуднем Владика відправив Архієрейську Службу Божу у парафіяльній церкві й знову виголосив проповідь. Після Богослуження у таборовому клубі відбувся врочистий обід; поміж гостей були присутні губернатор французької військової влади в Ляндеку, французький командант табору та франц. військовий курат; всі вони, як і представники латинського духівництва, виголосили привітальні промови. Владика всім відповідав і дякував.

Безпосередньо після обіду в Ляндеку П. Е. Єпископ д-р Іван Бучко виїхав Арльберт-експресом до Парижа (15. VI). Його проводжала численна українська громада й пред-

ставники французької влади. Пісні хору «Ватра» супроводили від'їзд потягу. По дорозі потяг зупинився на станції у Фельдкірсі, де Владика вітала делегація місцевих українців. Пані з делегації передали йому квіти.

Відвідини Апостольського Візитатора Українців у Західній Європі залишили у серцях українських емігрантів в Австрії незабутні враження. Цьому особливо можуть сприяти проповіді й промови Владики. Їх провідною думкою була пересторога не впасти в найбільш гріх — зневіру. Владика закликав не занепадати духом, бути бадьорими й вірити в милосердя Господнє та неминучу перемогу правди для українського народу. Він закликав також до згоди й єдності і то не на словах, а на ділі, зазначаючи, що всякий розбрат та незгода є діло сатани.

Усім без різниці віровизнання Владика передавав благословення Святішого Отця.

Організація самої подорожі по Австрії та приймання його скитальцями були зразкові.

З Парижу Владика має виїхати незабаром на візитацію до Бельгії й Голландії, а в поворотній подорожі до Риму спиниться у Швейцарії.

На осінь є передбачений його виїзд до Англії в справах Української Католицької Церкви.

ВІДЗНАЧЕННЯ ДИПЛОМОМ І МЕДАЛЕЮ П. І. РУДИЧЕВА

20 червня ц. р. у Парижі на врочистому засіданні своєї Ради Французьке Товариство «Arts - Sciences-Lettres» відзначило дипломом і срібною медалею діяльність широковідомого своєю публіцистичною і біблістичною діяльністю в Україні і на еміграції п. Івана Рудичева, члена Ради і колишнього першого біблістекаря і фактичного організатора бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі.

Це є друге з черги відзначення українців у Франції цим Товариством; перше відзначення мала Пані О. Гєраїнєва - Шумєєвська за своєю артистично-музичну і співєчу діяльність.

Можна безсмыслково твердити, що як перше відзначення Пані Горайнової, так і сьєгєднєшнє — п. І. Рудичева — широко знаної і такої скрізь популярної особи, — викличе

дуже ширий відгомін і вдячність до французького народу за оцінення заслуг нашого земляка перед рідною культурою і просто перед культурою, в боротьбі за яку завжди вела перед Франція.

До всіх гарячих поздоровлень, що їх сдержить п. Рудичев, ми прилучаємо і наше з dodatком побажання «многая літа» і запевненням глибокої поваги.

Іван Опанасович Рудичів

КОРОТКА БІОГРАФІЯ

І. О. Рудичів народився 28 травня 1881 року в селі Іванівці Кобеляцького повіту на Полтавщині. Освіту І. О. одержав у Полтавській Духовній Семінарії і в Казанському Університеті на правничому факультеті. В семінарії І. О. належав до семінарської української громади, якої головою був С. Петлюра. В 1902 р. після закінчення в семінарії І. О. був з неї виключений. Далі вступив до «Револьюційної Української Партії», що заснувалася в 1900 році. За участь в ре-

вольюційному рухові, переховування і розповсюдження нелегальної літератури він був арештований і засуджений до 7 місяців в'язниці; виїшовши на початку 1904 р. з в'язниці, І. О. переїжджає до Катеринослава, де працює з групою Р. У. П. по виданню революційної літератури; в 1905 році він був поранений під час бою на барикадах. З самого виходу з в'язниці І. О. жив під доглядом поліції. В цей час співпрацював він у журналі «Рідний Край», що його видавав Дмитрів у Полтаві, давав лекції і, не дивлячись на пильний догляд царської поліції, продовжував нелегальну діяльність. В 1906 році І. О. виїздить до Казані на юридичні студії в тамтешньому університеті. Матеріальні і політичні обставини дають змогу І. О. кінчити факультет лише в 1912 році. Того ж року він став діловодом Гірничого Інституту у Катеринославі і, звичайно, діяльним членом українського свідомого активу цього міста.

Револьюція 1917 р. застає його в чині старшого писаря 271 запасного піхотного полку, що знаходиться в Катеринославі, головою об'єднаних військових громад міста, головою своєї полкової Ради і т. п. Українське воєцтво посилає його своїм делегатом на 1-й і 2-й Військові З'їзди у Києві; по демобілізації в 1917 р. І. О. дістає від солдатів по тодішній моді, яко нагороду, рушницю і 2 ручних гранати. В 1918 р. вступає до Корпусного Військового Суду як кандидат на судову посаду, а потім його призначають на військового суддю і прокуратора, які функції він виконує до кінця існування Української армії. На еміграцію потрапляє в 1921 р., спершу до Берліну, а потім до Відня, де співпрацює в «Соборній Україні», у «Волі» і в берлінському «Слові». В 1922 році повертає до Берліна і співпрацює з пок. Вировим в «Катеринославському видавництві» і в «Українському Слові». В 1924 р. переїздить до Праги і стає технічним директором при Видавництві «Українського Громадського Фонду». В 1926 році переїздить до Франції, де спочатку заробляє на життя тяжкою фізичною працею, а потім прем'єр п. В. Прокопович запрошує його на організатора бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі. Відтоді І. О. є беззмінним бібліотекарем цієї бібліотеки. В тяжких матеріальних обставинах довелося йому творити; треба було бути справжнім аскетом, щоб терпіти холод, а то й недоїдання так, як це траплялося І. О. Але гаряча любов до рідної культури дала сили І. О. все перетерпіти, віддати майже все здоров'я і побачити перед війною бібліотеку вже визнаною своїми і чужими. Але це ще не був кінець поневірянням. Дика німецька орда вивозить біб-

ліотеку ім. С. Петлюри до Німеччини, а разом силоміць і її бібліотекаря, що зміг вирватися з цього полону лише через 8 місяців. Після війни, як і до війни, не дивлячись на дуже ослаблений зір, на жорстокі матеріальні злидні, І. О. береться за перо і за поновлення бібліотеки, його дорогої бібліотеки, що тепер уже цілком заповнює все його життя. Ніколи не буде забуто як мужньо й віддано служив і служить І. О. українській культурі.

Просимо вносити ПЕРЕДПЛАТУ за «ГРОМАДУ»

на CC PARIS 565800

квартально	150 фр.
піврічно	270 фр.
на рік	500 фр.

ПЕРЕСЕЛЕНЧІ СПРАВИ

ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО АРГЕНТИНИ

«Бюлетень» Українського Допомогового Комітету в Аргентині подає докладну інформацію про те, на які перспективи можуть сподіватися наші українці, емігруючи до Аргентини. З інформації довідуємось, що «в перших роках по приїзді до Аргентини нашим емігрантам треба тяжко й довго боротися за життя», щоб перебороти нарешті ті величезні труднощі, що з ними відразу доводиться стикнутися. Як читасмо далі, «пануюча ілюзія серед ДПІ про Аргентину як країну медом і молоком текучу з однієї, а виправданий страх перед репатріацією й комплікаціями в Європі з другої сторони, затемнюють реальний і справжній стан». Отже серед тих, що вже прибули до Аргентини, «вже є випадки повного розчарування, головним чином між інтелігенцією, та навіть вимоги повернути їх назад до Європи».

Українська еміграція в Аргентині нечисленна, слабо зорганізована, а до того ще й бідна, отже вона не має фінансових організацій для підтримки імігрантів, які «в основному по приїзді є здані на самих себе». Аргентина має забагато власної інтелігенції для того, щоб наші лікарі, адвокати, вчителі, художники тощо могли б знайти працю за фахом. До того ще в Аргентині не визна-

ють жодних чужих дипломів. Отже українська інтелігенція, ще перебуваючи в Німеччині та Австрії, повинна пере-кваліфікуватися, вивчивши янесь ремесство чи фабричну роботу, і неодмінно вивчити еспанську мову.

Некваліфіковані робітники можуть легше влаштуватися, бо їх потребує хліборобство та індустрія. Вивчивши мову й обізнавшись з ситуацією, вони зможуть змінити працю й поступово поліпшити своє становище. Кваліфіковані фабричні робітники та ремісники заробляють відносно найбільше з усіх імігрантів; якщо вони знають свою роботу досконало, то знання мови має для них другорядне значення. Щодо інженерів або техніків різного фаху, вони можуть розраховувати на початку лише на дуже скромні посади в якійнебудь промисловості чи в транспорті і лише згодом добитися доброї платні та високого стану.

Життя в Аргентині коштує дуже дорого, особливо помешкання, а ціни не тільки не зменшуються, а, навпаки, далі зростають.

Дівчата й молоді жінки можуть знайти роботу як хатні робітниці або на текстильних і харчових фабриках, у пральнях чи швальнях. Літніх жінок на роботу майже не беруть.

З працею на сільському господарстві справа стоїть непевно. Уряд більше дбає за розвиток промисловости, ніж за організацію нових колоній. До того колоністи одержують ділянки землі у віддалених провінціях, серед степів порослих бур'яном, далеко від залізниць та шляхів. Отже, можна собі уявити, якої тяжкої праці та яких надзвичайних зусиль вимагатиме земельна власність, скільки здоров'я й витривалости повинна мати людина, що «сяде на землі» в Аргентині.

Отже, з усього наведеного треба зробити висновок, що перш, ніж збиратися до Аргентини, слід добре замислитися і всебічно обміркувати це питання.

Читайте нову книжку!!!

драматичну повість
з часів Єжовщини

Ів. Бзгряного

МОРИТУРИ

Ціна 90 фр. Замовляйте в «Громаді»

Життя в Венецуелі

(Випуски з листа д-ра Л. Стаховського з Венецуелі до інж. Б. Шемета)

Кожний іммігрант, перший час, гірко плаче, доки знайде працю, але потім, врешті, знаходить її й благословляє долю за те, що він не в Європі. Дещо тут вражає європейця. Повільність темпів, вічна «маньяна» (завтра) по всіх урядах, повна байдужість до вашої долі, нерозуміння того, що ви можете бути без грошей. Та до цього людина звикає. Отже перш за все практична порада: жадайте, щоб Вам візи давали як «іммігранте», а не «резиденте». Іммігранта поміщають до бараків, годують безплатно 15 днів, за цей час підшукається якась праця, а як ні, то побут в бараках знов продовжать, доки праця знайдеться. Нічого не платите за візи. А «резиденте» вийшов на берег, ніхто більше ним не цікавиться. Улаштувайся сам, як знаєш. Платити треба за візи 20 боліварів, за мито, за багаж і т. д. А життя тут для того, хто без грошей, дуже дороге. Пансіон — кімната з їжею — 12-15 боліварів у день. Отже «резидентам», що приїздить без грошей, дуже тяжко приходиться.

IPO тепер має постійні транспорти з Німеччини, пароплавами і літаками. Що 3 дні прилітає літак з ДП, між них багато українців. Комісія для добору ДП виїхала зараз до Англійської зони. — Тепер щодо праці... Індивідуально взяти фарму неможливо, бо на це держава ніяких коштів не дає. Лише групам по 12-20 чоловік. На таку групу мусить бути один керівник — агроном. На такі групи дають кредити.

Кожна родина дістає 25 гектарів чужої землі, гарну хату, три кімнати, меблі — ліжка, столи, ковдри, фільтри для води і т. д. Коло 2000 бол. позички, насіння, машини, 62 бол. у тиждень на видатки. Дають теж кредити на покупку корів, курей, свиней і т. д. Емігранти живуть добре, деякі за рік уже майже

весь борг виплатили, і земля переходить тоді в їх власність. Росте тут риж, кукурудза, банани, маніока, цибуля, тапіока. Бараболя не виходить, пшеницю пробують акліматизувати. Планується величезна колонізація Естадо Амазонес. Дуже плідючі землі, багато води — але покищо брак комунікацій, доріг, аеродромів і т. д. Це діло будуччини. Отже агрономи і агрокультори працю дістати можуть, але мусять дійсно тяжко працювати, часто в умовах не легких. Та при енергії, витривалості це все дає добрі наслідки.

Жінка може поступити економкою на службу в якусь родину американську. Вона тоді може мати кімнату, добру їжу, 150-200 бол. місячно. Часами шукають пари — жінку, як куховарку, служницю чи економку, чоловіка як садівника, камердинера чи шофера. Тоді плата 400-500 бол.

Загалом інтелігенції сюди нема чого їхати. Лікарів взагалі не пускають, бо нема посад. В липні університет випускає 120 венес. лікарів, і чужинців не беруть. Для інженерів теж можливостей чим далі, тим менше. Ще спеціалістам по мостах, дорігах, топографам, геометрам є деякі шанси. Але для електриків, радіо-техніків, механіків справа безнадійна. Шоферам отримати ліцензії на керування авто — дуже й дуже тяжко, майже неможливо. Отже працю дістати можна: мулярам, столярам, різним ремісникам. Але це оплачується невисоко, і мільйонів вони не зароблять. Їхати сюди треба людям душевно сильним, витривалим, які не бояться початкових труднощів, уміють пристосуватися до нового способу життя. І не треба розраховувати на те, щоб лишитися у Каракасі. Та цього й не треба. Міста, як Маракай, Валенція, ціла Меріда — кліматично не гірші, а Меріда навіть краща за Каракас. Назагал жити тут легко, як тільки почнеш заробляти. Я, як лікар, влаштуватися не зміг покищо. Може пізніше, як заведуться знайомства і зв'язки, то це й удасться. Саме задля зв'язків я прийняв працю перекладача в IPO і дістаю 670 бол. місячно. Праця не тяжка і дає мені можливість познайомитися з багатьма людьми.

Взагалі країна дуже цікава, дуже багата, має колосальне майбутнє.

Але повторюю: це для людей здорових, відважних і енергійних, з особистою ініціативою.

Читайте «Українські Вісті» — українську газету з Німеччини, яка виходить два рази на тиждень.

Передплата на 1 місяць . 80 фр.
на 3 місяці .. 240 фр.
на 6 місяців .. 180 фр.
на 1 рік 960 фр.

Замовлення надсилати на адресу «Громади».

Гроші надсилати на поштовеkonto «Громади» (Paris 565800) з чітким зазначенням «на Українські Вісті».

Вшанування 22-ої річниці смерті от. С. Петлюри в Ашаффенбурзі (Німеччина)

З НАШОГО ЖИТТЯ.

ФРАНЦІЯ

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Дня 18 червня ц. р. українське громадянство Парижа мало змогу почути перший концерт Об'єднання Українських Професійних Музик.

Участь взяли: Аристид Вирета (скрипка), Володимир Грудина (фортепіано), А. Кукловська (віолончеля), Міро Скаля-Старицький (тенор), Наталія Трухла (сопрано), Василь Тисяк (тенор); «Студіохор» ОУПМУП під орудою о. Володимира Жолкевича і Олександра Чехівського. Акомпанювала солістам пані О. Кирсва.

Виконавцям програми і організаторам вповні вдалося надати цьому вечору справді висококомістського й культурного вигляду.

НІМЕЧЧИНА

ВШАНУВАННЯ 22-ї РІЧНИЦІ СМЕРТІ ГОЛОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Табір Майнц-Кастель.

У таборі Майнц-Кастель пам'ять трагічної смерті Голови Директорії і Головного Отамана Війська Української Народньої Республіки Симона Петлюри було вшановано цього року особливо урочисто.

25. V. в обох церквах у Кастелі були відправлені врочисті панахиди; на панахиді в українській православній церкві був присутній Президент УНР п. А. Твіницький, який, після панахиди, поклав вінок на символічну могилу С. Петлюри, влаш-

товану на таборовій площі й оточену почесною вартою ветеранів та колонами пластунів, ССМ'івців і школярів.

Удень таборяне й гості оглядали виставку пам'яток визвольних змагань України 1917-21 рр., організовану Українським Воєнно-Історичним Товариством. Увечері в таборовому театрі відбулася врочиста академія. Майор д-р С. Нечай виступив з доповіддю про С. Петлюру, як про найбільшу історичну постать останніх визвольних змагань України, та як про державного діяча. Генерал М. Садовський зачитав довгий список полеглих у боротьбі та в трудах для Української Держави найближчих співробітників Головного Отамана.

З промовами виступали також гості — представники від поляків, вільних козаків та балтійців.

Ашаффенбург

Відзначення річниці смерті С. Петлюри в Ашаффенбурзі відбулося заходами ОПУЕ, а підготовка до нього та технічне переведення припали на Союз Комбатантів. Біля символічної могили С. Петлюри на великій площі було відправлено врочисту панахиду, на якій були присутні представники ОПУЕ, організації Комбатантів, Пласту, ССМ'у, шкільна молодь та численні громадяне. Після панахиди відділи Комбатантів, ССМ'у тощо дефілювали під звуки духової оркестри, що грала під керівництвом проф. Біліва. Ввечері, у великій залі табору «Bois brûlé», відбулася врочиста академія.

ПОМЕР ПРОФ. А. П. ЖИВОТКО

В Ашаффенбурзі в Німеччині помер професор Аркадій Петрович Животко, один з передових українських журналістів, визначний український громадський діяч і старий політичний емігрант, що багато зробив для пропаганди української справи на чужині. Він залишив низку ґрунтовних праць з історії української преси та політичної публіцистики.

Кожен українець де б він не був на чужині, виконує свій національний обов'язок і сплачує щорічну національну вкладку до Крайового Українського Допомогового Комітету.
У Франції: С.С. Postaux: Paris 651.782

Дівочий курінь «Пласту» (Ашаффенбург) дефілює перед портретом С. Петаюри

АРГЕНТИНА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ КОЛОНІЇ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Дня 25 квітня ц. р. у Вербну неділю, в Вірменському сальоні на Валентін Альсіна відбулася урочиста Служба Божя з роздачею верби. Після Служби Божої відбулися загальні збори парафії Братства Св. Покрови. На порядку денному зборів були, між іншим, перевибори управи Братства.

До новообраної управи Братства увійшли слідуючі особи :

- 1) Голова Братства о. мит. Прот. І. Ярославський.
- 2) Заступник голови і адміністратор п. Я. Чорний.
- 3) Секретар проф. Макарчук.
- 4) Заступник п. Смочек.
- 5) Скарбник п. Микола Фурман.
- 6) Заступник п. Дрібниць.
- Члени Управи :
- 7) п. Туневич, 8) п. Станішевська, 9) П. Пашина

Безуглий, 10) проф. Жуків, 11) п. Андрущенко, 12) Церковний староста М. Семененко.

13) Паламар п. В. Кобилюк.

14) Голова ревізійної комісії п. Білопольський.

Члени :

15) п. Черній, 16) п. Ніколайчук.

2 травня ц. р. о 7 годні ранку в Вірменському сальоні на Валентін Альсіна при великій кількості віруючих розпочалася пасхальна Всенощна. Не пішла на марно праця о. Прот. Ярославського, диригента п. Фурмана та співаків, які не мало вложили праці в підготовку хору, що нагадав нам нашу славу Україну. По закінченні світлої всенощної о. Прот. Ярославський христосувався з віруючими за стародавньою українською традицією.

По закінченні Служби Божої на гарно прибраних столах відбулося посвячення пасок і спільні розговини.

Розговини відбулися при великій кількості віруючих в дуже милім, родиннім настрої згідно української традиції.

(З допису п. Я. Чорного).

РОЗШУКИ

РАЧКОВСЬКОГО Василя шукає SULIMA Wasil Neumarkt OBJ. «Nowa Howerla», B. 8. Germany, USA Zone.

ДЕРЖКА Юліана шукає RAKOWSKA Olga, Osterode (Harz), Bahnhofstr. 19, Brit. Zone, Germany.

ВАСИЛІВА Василя шукає CZUPLAK Wasyl, D 795279, No 79 P. O. W. Camp Satellite Heath, Wellingore, Linc's, Great Britain.

ВИНАРЧИК Анну шукає WYNARCZYK Mykola, Aschaffenburg Main, Artl. Kaserne, Bl. I/31, US Zone, Germany.

БІЛЕНКА Олексія шукає BILECKI Gregor, E. V. W. Bottisham Hostel, B/35, Nr. Cambridge, England.

САБАТА Петра шукає TRACZ Petro, E. V. W. Hostel, Derachirfte Doerach, Wooprodge, Suffolk, England.

СКРИНКОВСЬКИХ Марію й Анну шукає MOS-KWA Jakiw, Mittenwald, Pionierkaserne, Bl. 1/77, Germany.

ПАЛИХАТ Євгенію й Юлію шукає HUSAR Emil, Mittenwald, Pionierkaserne, Bl. III/25, US Zone, Germany.

МУЧИНСЬКОГО Василя шукає МОСН Bohdan, N. S. H. C. Stanbridge Road, Leighton Bozzard Beds, England.

УМНИШ Волю шукає UMNYSCH Petro, Trier (Toyen), Bl. II, Z. 65, Franz. Zone, Germany.

ВІНЯРСЬКУ-ПЕЛІХ Анну шукає HYZYI Teodor, Sir W. M. Arcol C/O, Arrochar, Scotland, England.

ЗАКОРЧЕМНОГО Петра шукає BODNAR Stephan, E. V. W. Hostel, West Fen Bod, Ely Cambs, England.

ДІНКУ Ісєню шукає DUBAN-PROKOPENKO Anna, Passau, Maienhof Kaserne IRO No 1047, USA Zone, Allemagne.

ГАПДУ Івана шукає SOWYK Ilko, No 82 P. O. W. Camp, Hempton, Gren, Camp. Fakenham, Norfolk, England.

КУХТЕНКА Миколу шукає Lisyneckyj Orest, Ukrainian Camp «Somme Kaserne», 13b. Augsburg, Germany, U.S. Zone.

МІГАЛЯ Людвіка, МІСЬКОВА Михайла, КРАВ-

ЦЯ Миколу шукає MOHYLSKYJ Teodor, Gravenhurst, A. E. C. Camp, Bolney, E. Su-sex, England.

ЛЮТОСТАНСЬКОГО Генриха шукає LOPUSZANSKI Matwij, in Neumarkt/Obf D. P. Camp «Nowa Howerla», 13/a, Amerikan. Zone, Allemagne.

ВОЛОХОВА Григорія шукає WOLOCHOW Tatiana, Koblenz Hochschule, Gnieznau Kaserne, B. 7, Z. 67, Allemagne.

ЗАТКАЛЬНИЦЬКОГО Василя шукає BARNYTCHE Eudokie, Munchen, Dachauerstr. 9/1, US Zone, Ukrainische Buchhandlung, Allemagne.

КОРДІС Анну шукає SERNIWKA Mykola, Niederlahnsfeld b. Koblenz, P. D. R. Kaserne, B. 7, Z. 67, Franz. Zone, Allemagne.

КВАСІВ Василя, Марію, Григорія та Прокопа, шукає KWAS Wolodymyr, Augsb. Klinkerbörgstrasse 33, Allemagne.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОПІКА

13, Rue Taine — Paris 12.

ЩО ТРЕБА РОБИТИ, ЩОБ ОДЕРЖАТИ ПАКУНОК КАРЕ

Коли одержите повідомлення про пакунок КАРЕ від самого КАРЕ, то в Парижі Ви можете з тим повідомленням одержати пакунок на складі CALBERSON — 6, Place Malsherbes, Paris 17e. Métro Malsherbes, показавши Вашу карту ідентичності.

Коли самі поїхати чи взяти не можете, то можете надіслати Вашого заступника, але для цього треба підписати фішку і датовати її, як це зазначено — фішку No 2 всередині, а фішку No 4 на звороті, залежно від того, яку фішку Вам надішлуть — No 2 чи No 4.

Коли хочете одержати пакунок дома, то підпишіть фішку на звороті і переш-

літь її в конверті, який надсилається з повідомленням (треба наклеїти марку).

На провінції, де не можна самому поїхати і дістати пакунок на складі, треба прохати приставити пакунок до себе додому.

Якщо Ваша адреса на листі КАРЕ вказана неточно, напишіть про це КАРЕ, додаючи назву залізничної станції, яка обслуговує Вашу місцевість. Якщо самі не розумієте по-французьки, то прохайте пояснень у других; якщо Вам відомо, що маєте одержати пакунок, але переїздить до іншого міста, то прохайте Вашу пошту переслати Вам повідомлення чи попередьте Українську Громадську Опіку.

СЕКРЕТАРІЯТ УГО

Повідомляємо, що всі наші видання, журнал «Громада», книжки, пісні, карти і т. ін., крім як у самому Видавництві в Парижі, можна набутити також у панів :

P. LAGOSCHYN — 246, Bd. Pinel — Lyon XII (Rhône).

A. RYBALKА — 26, rue de la Chapelle — Herserange (Meurthe et Moselle).

Pierre ZAKUSILO — 37, rue du Vieil Aître, Nancy (Meurthe et Moselle).

Видавництво «ГРОМАДА»

Замовляйте в «Громаді» :

« П У - Г У »

український універсальний тижневик, що виходить в Аугсбурзі (Німеччина).

Ціна одного числа 30 фр.

— « А В А Н Г А Р Д » журнал української мелодії еміграції — ціна числа 30 фр.

Гроші надсилати на поштове conto Paris 565 800 з чітким зазначенням «на ПУ-ГУ», або «на АВАНГАРД»

Наших передплатників у ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ просимо вислати гроші на адресу : Association of Ukrainians in Great Britain, Ltd. 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London, W. 2, England, з зазначенням : «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата : квартално 6 ш.
 піврічно 11 ш.
 на рік 1 ф.
 Одне число 1 ш.

Наших передплатників у НІМЕЧ-ЧИНІ просимо гроші вислати на адресу : Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm. з зазначенням «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата : квартално ... 12 м.
 піврічно 22 м.
 на рік 40 м.
 Одне число 1 1/2 м.
 (Подвійне) 2 1/2 м.

Книгарня Видавництва « Громада » поручає між іншим (ціни у фр. франкал) :

— Г.-Х. Андерсен, Дванадцять казок	120	фр.	— Дж. Оруелл, Колгосп тварин. Казка (перекл. з англ.)	80
— О. Андрієнко, Я був на «Родіне» ..	70		— Н. Павловська, Зайчик у Св. Миколая	50
— О. Бабій, Світ і людина, Поеми	50		— В. Радзикевиц, Пригоди Юрчика Кучерявого. Казка	50
— Ю. Балко, Інженер Марченко, Фантаст. повість	70		— Р.-М. Рільке, Речі й образи, Вибр. поезії (Перекл. з нім.)	120
— В. Барка, Білий світ, Поезії	100		— В. Русальський, Сміх Іскаріота, Новелі	50
— М. Брик, Перстень, Новелі	50		— Я. Славутич, Правдоносці, Поезії	90
— П. Волиняк, Земля кличе, Оповідання	45		— Ю. Степовий, Син Закарпаття, (Укр. революц. підпілля в Києві 1941 - 1942 рр.)	30
— П. Волиняк, Під Кизгуртом, Оповідання з життя українців у Туркестані	35		— М. Терлецький, Всесвітня історія, Нові віки	110
— Ю. Вухналь, Життя та діяльність Федька Гуски, Гумореска ..	30		— М. Терлецький, Нарис історії середньовіччя	100
— Д. Гуменна, Діти чумацького шляху, Роман, Т. 1-й	70		— М. Точило, Бомби на весело, Фейлетони	90
— Дитячий вертеп, Сценічні образки	20		— Г. Р. Тревор - Ровпер, Останні дні Гітлера	60
— Г. Діброва, Шляхи й думи, Поезії	30		— 3.000 слів та зворотів по-іспанськи, (Словник, розмовник та грамат. пояснення)	150
— Ф. Дудко, Дівчата очайдушних днів, Оповідання	80		— Українська читанка (для 3 кл. нар. школи)	150
— Іспансько-український словник	75		— Утікає Дід-Мороз	20
— За залізною завісою, Звіт про Східню Європу америк. кореспондентів	40		— А. Чайківський, На уходах, Істор. оповід. для молоді, Ч. 1	60
— М. Івченко, Напоєні дні, Повість з життя Гр. Сковороди	45		— В. Чапленко, Любов та інші опов.	30
— А. Кащенко, Славні побратими, Істор. оповідання	40		— Т. Шевченко, Кобзар, в трьох частинах	240
— А. Кащенко, У запалі боротьби, Істор. повість	100			
— І. Керницький, Циганськими дорогами, Гуморески	60			
— Р. Кіплінг, Брати Моуглі, у двох частинах	40			
— В. Коваль, Капельох і репатріація, Побутові нариси СССР	50			
— А. Ковач, Українська визвольна боротьба й «Власовщина»	60			
— Г. Косинка, В житах, Оповідання	45			
— О. Марден, Воля й успіх	100			
— С. Никорович, Чародійне намисто, Казка	20			

■ Книжки висилаємо поштою за попереднім одержанням грошей.

■ На кошти пересилки просимо дочислити 10 фр.

■ Гроші просимо вислати чеком поштовим PARIS 565800

■ Замовлення надсилати на адресу :

« HROMADA » 5, RUE GASNIER GUY — PARIS XX.